

oproštěnu od podobných přízdob. Žádná soukromá ustanovení tohoto druhu nebudtež přípustná a lid si je nesmí dát vnucovat jako závazná, leda pokud usnadňují zachovávání Kristova zákona.

125 Přípomínka šestá. Mnohé přimysleli lidé ne pro účinnost, ale jen pro okázalost a názornost, avšak v docela jiném smyslu, než v jakém je o této věci psáno v zákoně.

Přípomínka sedmá. Kněží, kteří nedbají obřadů později přidaných lidmi ke Kristovu zákonu, obřadů, které tento zákon zkracují, znemožňují, omezují a zatěžují, ti v této věci – při splnění ostatních příkazů – nehřeší.

130 Přípomínka osmá. V evangeliu Ježíše Krista je plněji, závazněji a směrodatněji vymezena všechna pravda, již mají věrní věřit a podle ní jednat, zvláště pokud jde o svátosti, nežli v nynější církvi římské, v jejíž víře, smyslu, obřadu a vážnosti jsou dnes od mnohých vychvalovány a rozšiřovány různé novoty, takže se jimi zastírají ony svátosti, jako by nestačily. Naopak ryzími božskými pravdami svatého evangelia, které jsou
135 jasné a samy sebou zřejmé, lze všechny výpovědi mnohem spolehlivěji utvrdit, pevněji odvodit a užitečněji si je osvojit.

1 na *obecném sněmu Českého království*: v Kutné Hoře v únoru 1431; sněm zvolil dvanáct zemských vladařů – 5 na *svátek sv. Jiří*: v pondělí 23. dubna 1431 – 8 v *předvečer svátku sv. apoštolů Filipa a Jakuba*: 30. dubna 1431 – 11 *Jan Rokycana*: volený arcibiskup strany podobojí – 28n. *K ujištění a k bezpečnému dotvrzení toho...*: tento odstavec obsahuje některé ohlasy Husovy protestace, napsané úvodem ke spisu *De sufficientia legis Christi*; viz zde v 1. sv. na s. 175n. – 58n. *A jestliže nás kdo pravdivě poučt zákonem božím...*: podobně zní sedmý článek proslulého „soudce chebského“, zásad, domluvených mezi husity a zástupci basilejského koncilu v Chebu 18. května 1432 – 63-64 *pravda nade všim vítězí*: heslo odvozené z 3 Esdr. 3,12 – 68 *Poněvadž každému věřícímu sluší začínat...*: i tato věta je ohlasem Husovy protestace ve spise *De sufficientia legis Christi* – 84 *do pravé vlasti*: tj. do nebeské vlasti, k spasení – 96 *v kánonu bible*: kánonem rozuměli táborští souhrn biblických knih, z nichž lze vyvozovat pravé učení – 109 *mystické tělo Kristovo*: mínění starozákonní vyvolení boží (jako předobraz pozdější Kristovy církve)

OBRANA TÁBORSKÝCH

Tento český spisek, kterým táborští odpovídali na žaloby šířené druhou stranou, zvláště mistrem Janem z Příbramě, ocenil už Palacký pro jeho velikou jazykovou hodnotu. Třeba i ostatní husitské strany vyvíjely značné úsilí o prohloubení a propracování odborné češtiny, zásluha tábořských byla ze všech husitských stran největší. – Z Obrany uvádíme ukázkou tábořského stanoviska k transsubstanciaci s polemikou proti názorům Jana Rokycany, předneseným na kněžském shromáždění v Kutné Hoře v červenci 1443.

Aby však pravda v tom lépe a pravějie poznána byla a strana nikteráž nejsúc slyšiena druhé po řečech strany tak lehce potupována a odsuzována

nebyla, slušie, což jedna strana kuse a s ujímaním druhde řečí a přidávaním rozpisuje, řečí strany druhé při tom tknúti.

5 Ti tehdy nadepsaní protivníci na počátku píší: „Takto se dalo nyní u Hory na sněmu kněžském: najprvé M. Jan z Rokycan s jinými mistry pražskými a kněžími podal kněžím tábořským této viery: „Věřeno má býti, že v velebné svátosti těla a krve božie jest celý Kristus, pravý bůh a pravý člověk, svým vlastním přirozením a podstatú svého přirozeného bytu, kterou
10 podstatu jest vzal z Marie panny a kterou podstatú sedí na nebi na pravici boha otce,“ a že by k té viere táborští kněžie i jiní jich se přídržící nikoli svoliti nechtěli.

Tuto protivníci nestydie se proti záповědi boží krivdy psáti praviece, by kněžie táborští k té viere od mistrův podané nikoli svoliti nechtěli. Neb
15 k první stránce jie u plně sú svolili, točíž že „věřeno má býti, že v velebné svátosti těla a krve božie jest celý Kristus, pravý bůh a pravý člověk“. A druhé stránce té viery chtěli sú také svoliti, k témuž se i dnes poddávajíce, když by jim ta slova byla vyložena a právě zákonem božím a doktory, kteříž se právě v témž zákoně zakládají, dovedena, že by točíž „Kristus
20 byl v té svátosti svým vlastním přirozením a podstatú svého přirozeného bytu, kterou podstatu jest vzal z Marie panny a kterou sedí na nebi na pravici boha otce“. A proto k té stránce druhé kvapni sú svoliti nebyli, neb svědomo jest z viery obecné křesťanské i z písma čtenie svatého a doktorův svatých, v témž se čtení právě zakládajících, že Kristus vedlé svého vlastnieho těles-
25 ného přirozenie a podstaty svého přirozeného bytu, hmotně a tělesně po svém na nebesa vstúpení sedí na pravici boha otce a že vedlé zákona obecného tak až do dne súdného nenie ani bude zde s námi na zemi; a že vedlé svého toho bytu tak na jedinkém místě v nebi jest, ač vedlé svého bytu posvátného, duchovnieho, mocného a pravého tělo jeho jest zde s námi
30 v svátosti velebné. Jakož ty všecy věci jsú široce kněžími tábořskými z písem svatých i z doktorův v tom se právě zakládajících vedeny a okázáno, že tak drží veliká strana kněžstva a lidu v světě přebývajícíeho, protož každý z těchto věcí móż srozuměti, že kněžím tábořským krátko na tom protivníci jich činie, rozpisujíce, by oni k té jich viere svoliti nikoli nechtěli.

35 Než aby lidé z toho sobě nebrali, by kněžie táborští o velebné svátosti těla a krve Kristovy nevěřili aneb bytu slušného jeho svatého těla v svátosti otpierali. Buď všem známo, ktož toto písmo uzřie neb uslyšie, že kněžie táborští tudiež u Hory na sněmu takovůž sú vieru vyznali: „Věříme, věřili sme i věřiti mieníme, že v velebné svátosti těla a krve božie jest celý Kristus, pravý bůh a pravý člověk, jehožto tělo z panny Marie narozené, které na
40 kříži visalo a sedí na pravici boha otce, spojené osobně s božstvím, věříme býti v svátosti posvátně, duchovně, mocně a právě.“

Druhé protivníci píší, že by M. Jan z Rokycan z traktátův kněží tábořských dokázal, že to píší a jiným jest rozdáno, že „křesťané vedlé čtenie

45 svatého nemají se klaněti Kristovi v svátosti klaněním, kteréž na boha slušie“.

V tom opět kusu protivníci nepíší pravdy; najprvé v tom, kdež pravie, by kněží tábořských byli traktátové a že by oni psali a jiným je rozdávali, neb jedna osoba z kněží těch, ta toliko jest ty traktáty psala a k tomu se jest
50 seznama. Druhé v tom pravdy nepíší, že té osobě v tom kusu slova měnie. Neb kdež ta osoba píše, že křesťané vedlé čtenie svatého „nejsú dlužni“ klaněti se Kristovi etc., tu oni píší, že by ta osoba psala, že „nemají“ se klaněti Kristovi etc. Než aby lidé z toho sobě nebrali, by ta osoba, kteréž se to dotýče, těmi slovy, kteráž píše, rozuměla a mienila, by té osobě božské
55 Kristově v té svátosti klaněním, kteréž na boha slušie, křesťané klaněti se neměli, protož ta řečená osoba, když jest u Hory na sněmu tiem potkána, předloživši najprv z viery písma, že Kristus tři přirozenie v sobě zaviera od sebe rozdielná, z nichžto jedno druhým se nejmenuje, točíž božstvie, tělo a duši, a písmo každé přirozenie Kristovo z těch Kristem druhde nazývá;
60 a tak že Kristus vedlé člověčenstvie jest stvoření. Druhé předloživši ta osoba z písma svatého a z doktorův svatých, že modlenie některé jest najvyššie, jenž jest poctivost samému bohu příslušejicie, a jiné jest nižšie, kteréž příslušie člověčenství Kristovu nad jiná všecka stvoření, jelikož je převyšuje. Třetíe, ta osoba oznámivši svůj úmysl, že jest tiem svým rčením chtěla
65 odlúčiti rozum hrubý, kterýž někteří při svátosti mají, domnievajicie se, by tělo Kristovo bytem přirozeným tak, jakož na pravici boží sedí, bylo v svátosti, chtiec, aby lidé tak ku pánu Kristu, kdež kolivěk jest, se měli, jakož tu jest, aby jinak k němu se majíce, než tu jest, i neblúdili, i takto k tomu jest odpověděla, že křesťané vedlé čtenie svatého nejsou dlužni
70 klaněti se Kristovi v svátosti klaněním, kteréž na boha slušie, rozumějíc a mieníc, že Kristovi vedlé jeho těla, tak jakož dotčeno jest, od božstvie rozdielného v přirození, nemá se býti v svátosti modleno, jakožto písma doktorův svatých i Dekretu ukazují, nikdy tiem ta osoba nerozumějíc ani mieniec, by té osobě božské Kristově v té svátosti klaněním, kteréž na boha
75 slušie, křesťané se klaněti neměli. Neb mistr hlubokých smyslův píše: „Některým se vidí, že tělu Kristovu neboli duši má se býti modleno ne tiem modlením, kteréž na boha slušie, ale tiem, kteréž člověčenství Kristovu přísluší nad jiná stvoření. Neb kdyby duši aneb tělu Kristovu vzdáno bylo modlenie, samému stvořiteli příslušejicie, poňavadž duše Kristova neboli
80 tělo stvoření toliko jest, stvoření by vzdáno bylo, což na stvořitele slušie, a učinil-li by to kto, za modloslužebnost by jemu počteno bylo.“ Toť řeč jeho. K témuž jest výklad na Dekrety, kdež takto psáno stojí: „Modlíme se zajisté člověčenství Kristovu kterakús poctivostí věččí než všem stvořením, ne tiem, kteréž na boha slušie.“ Toť řeč jeho. Z kterýchžto řečí móż každý
90 rozuměti, že Kristovi vedlé jeho těla, tak, jakož řečeno jest, od božstvie v přirození rozdielného, nemá se modleno býti modlením, kteréž na boha

slušie v svätosti, ač té osobě Kristově božské v té svätosti klaněním, kteréž na boha slušie, křesťané se klaněti mají.

1 *pravějie* správněji; *strana nikteráž nejsúc slyšienu* žádná ze stran, aniž byla slyšena, vyslechnuta – 3 *s ujmaním druhde řeči* ubírajíc, vynechávajíc někdy řeči – 4 *rozpisuje* písemně rozhlašuje, prohlašuje; *tknúti* dotknouti se, zmíniti se

5 *tehdy tedy; nadepsaní* dříve uvedení – 6 *u Hory:* v Kutné Hoře v červenci 1443 – 9 *přirozeného bytu* bytí, jsoucnosti; citován list Příbramův Jakoubkovi z Vřešovic z 21. června 1443 (srov. Z. Nejedlý, Prameny k synodám strany pražské a tábořské, Praha 1900, s. 20) – 11 *jich se přidržetci* jejich přívrženci

13 *křivdy* nepravdy – 14 *by nechťeli že nechťejí* – 15 *jie* její – 17 *k témuž se i dnes poddávajice* podvolujice se témuž, jsouce ochotni k témuž i dnes – 18 *doktory* církevními učiteli – 19 *kteříž se právě v témž zákoně zakládají* kteří se správně řídí týmž zákonem, tj. vycházejí z bible; *dovedena dokázána, prokázána* – 22 *kvapni sú svoliti nebyti* neukvapovali se se svolením – 23 *z písma členie spatého* z toho, co je psáno v evangeliu – 24-25 *vedlé svého vlastnieho tělesného přirozenie* podle své tělesné (hmotné, lidské) přirozenosti – 27 *ani bude ani nebude* – 33-34 *králko na tom... činie* v tom křivdí

36 *slušného příslušného, náležitého* – 38 *tudiež tamtéž, rovněž tam* – 41 *osobně* svou osobou; *věřime býti* věříme, že je

43 *druhé za druhé* – 45-46 *kteřež na boha slušie* které přísluší bohu

47 *v kusu* v článku víry – 48 *by kněží tábořských byli traktátové* že (to) byly traktáty (pojednání) kněží tábořských – 49 *jedna osoba:* tj. Mikuláš Biskupec z Pelhřimova; *se jest seznama* přiznala se – 51 *dlužni povinni* – 56 *když jest... tiem potkána* když jí to bylo vyčteno – 57 *v sobě zaviera* v sobě zahrnuje, slučuje – 62 *poctivost* pocta – 64 *řetie za třetí* – 65 *rozum hrubý* příliš konkrétní smysl – 67 *aby se měli* aby se chovali – 72 *rozdielného v přirození* odlišného v přirozenosti – 72-73 *písma doktorův svatých i Dekretu* spisy církevních učitelů a Dekret Graciánův – 75 *mistr hlubokých smyslův:* Petr Lombardus (12. stol.); cit. Sententiarum libri quattuor (PL 192, 776) – 81 *počteno* považováno – 82 *výklad na Dekrety:* citované místo nezjištěno

PETR PAYNE

ŘEČ KE KRÁLI ZIKMUNDOVI

Petr Payne, nejčastěji zvaný mistr Engliš, patří k předním představitelům tábořské strany. Byl původně profesorem v Oxfordu, ale musel uprchnout z Anglie do Německa a odtud do Čech jako radikální následovník Vikleřův. Do Prahy přišel snad r. 1414 a působil zde na německé škole, založené německými mistry, Husovými přívrženci, v domě u Černé růže na dnešních Příkopech. Později se účastnil četných polemik i důležitých jednání jako diplomatický zástupce husitských stran: podnikl cestu do Cařihradu a tam jménem husitů jednal s představiteli východní církve; byl i jedním z mluvčích českého poselstva na basilejském koncilu, kde obhajoval třetí z Pražských artikulů (proti světskému panování kněží). V domácích ideologických sporech představoval často rozhodčího a byl považován za nespornou autoritu při jejich řešení. Po bitvě u Lipan opustil Prahu, vrátil se však r. 1448 s Janem Rokycanou. Zemřel v klášteře na Slovanech r. 1456. Jeho dílo, představované četnými traktáty a řečmi, přesáhlo z období bojovného husitství